

**Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології**

Кафедра педагогічної та вікової психології

Михайло КОЦЬ

**ПСИХОЛОГІЯ
(Основи психології. Вікова, педагогічна
та соціальна психологія)**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

(Освітньо-професійної програми *Середня освіта. Польська мова*)

Луцьк– 2021

УДК 159.9(072)

ББК 88я 73-9

К-75

Затверджено науково-методичною радою Волинського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 2 від 20 жовтня 2021 р.)

Рецензенти:

Д. Т. Гошовська, кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогічної та вікової психології Волинського національного університету ім. Лесі Українки;

О. І. Остапйовський, кандидат психологічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти

Коць М. О.

К-75 Психологія (Основи психології. Вікова, педагогічна та соціальна психологія) : методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни (Освітньо-професійної програми середня освіта. Польська мова). Луцьк : ВНУ імені Лесі Українки, 2021. 18 с.

У методичних рекомендаціях представлений зміст основних завдань для засвоєння навчального курсу “Психологія (Основи психології. Вікова, педагогічна та соціальна психологія)” підготовки *БАКАЛАВРА*, галузі знань *01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА*, спеціальності *014 СЕРЕДНЯ ОСВІТА (МОВА І ЛІТЕРАТУРА (ПОЛЬСЬКА))*, освітньо-професійної програми *СЕРЕДНЯ ОСВІТА. ПОЛЬСЬКА МОВА*.

©Коць М. О., 2021

©Волинський національний
університет імені Лесі Українки, 2021.

ЗМІСТ

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	4
2. АНОТАЦІЯ КУРСУ.....	5
3. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ.....	
4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (КОМПЕТЕНТНОСТІ).....	5
5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.....	6
6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ	8
7. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ	8
8. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ.....	10
9. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ.....	12
10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	17
11. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ.....	

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Психологія (Основи психології)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01Освіта / Педагогіка, 014 Середня освіта (Мова і література (польська)), Середня освіта. Польська мова. Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 1-ий
ІНДЗ: немає		Семестр 1-ий
		Лекції 20 год.
		Практичні 16 год
		Самостійна робота 48 год.
		Консультації 6 год.
Мова навчання		українська

Психологія (Вікова, педагогічна та соціальна психологія)

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01Освіта/ Педагогіка, 014 Середня освіта (Мова і література (польська)), Середня освіта. Польська мова. Бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 1-ий
ІНДЗ: немає		Семестр 2-ий
		Лекції 20 год.
		Практичні 14 год
		Самостійна робота 50 год.
		Консультації 6 год.
		Форма контролю: екзамен (2 семестр)
Мова навчання		українська

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ

У навчальній дисципліні Психологія («Основи психології», «Вікова, педагогічна та соціальна психологія») представлено теоретико-методологічні, практичні та вікові засади функціонування психіки та поведінки людини в нормі та з особливостями розвитку, психологічну специфіку освітньої діяльності.

2. Пререквізити

Курс базується на знаннях, уміннях і навичках, отриманих під час вивчення шкільних курсів «Біологія», «Фізіологія».

Постреквізити: Отримані знання, уміння і навички необхідні стануть у нагоді для здобувачів освіти при вивченні *Вікової фізіології з основами гігієни, Педагогіки (Сучасні педагогічні технології. Методика виховання), Методики навчання польської мови в закладах середньої освіти, Методики навчання англійської мови в закладах середньої освіти*, під час проходження психолого-педагогічних та педагогічних практик з польської мови та англійської мови.

Предмет вивчення – психічні процеси, психічні стани, психічні властивості особистості на різних вікових етапах; психологічні особливості освітньої діяльності.

3. МЕТА І ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою навчальної дисципліни Психологія («Основи психології», «Вікова, педагогічна та соціальна психологія») є формування у майбутніх педагогів сучасного уявлення про психічні процеси, психічні стани та індивідуально-типологічні особливості особистості та їх вікову динаміку; природу, причини та профілактику конфліктів; психологічну специфіку освітньої діяльності педагога.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни Психологія («Основи психології», «Вікова, педагогічна та соціальна психологія») є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- предмета психології як закономірностей розвитку і виявлення психічних явищ у житті та їх механізмів;
- розвитку психіки;
- виникнення та історичного розвитку людської свідомості;
- становлення наукового розуміння психічних явищ;
- сутності особистості, її рушійних сил розвитку та ідейної спрямованості;
- психології пізнавальної діяльності особистості;
- емоційно-вольової сторони діяльності особистості;
- індивідуально-психологічних особливостей особистості.
- психології навчання і виховання;
- патопсихологічної характеристики психічних процесів та патопсихологічного розвитку як фактору девіантної поведінки.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ (КОМПЕТЕНТНОСТІ)

Основи психології

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК: Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання і проблеми різного рівня складності у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук про освіту, зокрема філологічну, характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти для базової школи.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2: Здатність вчитися й опановувати нові знання.

ЗК-5: Знання та розуміння предметної галузі, здатність здійснювати професійну діяльність.

ЗК-6: Здатність виявляти, ставити проблеми та знаходити шляхи їхнього вирішення.

ЗК-9: Здатність вести здоровий спосіб життя, популяризувати знання про важливість фізичного та психічного здоров'я індивіда.

Фахові компетентності (ФК):

ФК-3: Здатність оперувати в педагогічній та дослідницькій роботі спеціальною термінологією, категоріями й поняттями, системою інтелектуальних операцій під час інтерпретації історико-культурних реалій, мовно-літературних явищ, аналізу освітнього процесу.

ФК-8: Здатність організовувати освітній процес (зокрема і дистанційний та інклюзивний) у закладах загальної середньої освіти для базової школи з урахуванням фізіологічних, вікових, індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей здобувачів освіти, забезпечити охорону їхнього здоров'я, пропагувати здоровий стиль життя, послуговуючись новітніми педагогічними й інформаційно-комунікаційними технологіями.

ФК-11: Здатність проводити моніторинг особливостей поведінки здобувачів освіти, їхніх досягнень у навчанні, поточний та підсумковий контроль успіхів у вивченні польської й англійської мов, аналізувати індивідуальні особливості поведінки учнів, сприйняття і засвоєння ними інформації з метою корекції й оптимізації освітнього процесу.

ФК-14: Здатність здійснювати критичний аналіз, діагностику й корекцію власної педагогічної діяльності, оцінку педагогічного досвіду.

ФК-15: Здатність дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів доброчесності, компетентності, законності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-1: Осмислює соціальну значущість професії педагога, особистим прикладом презентує національно-свідому громадянську позицію, популяризує світові та вітчизняні культурні цінності, пропагує здоровий спосіб життя.

ПРН-3: Виявляє самостійність і відповідальність у професійній та дослідницькій роботі, здатність працювати у команді, дотримуватись етичних принципів і засад академічної доброчесності.

ПРН-4: Ефективно працює з інформацією з різних джерел: добирає необхідні відомості, критично аналізує й інтерпретує їх, впорядковує, класифікує й систематизує.

ПРН-7: Знає методику реалізації освітнього процесу, закономірності розвитку, вікові особливості здобувачів освіти, їхню психологію, специфіку функціонування в соціумі, особливості стосунків у сім'ї, гігієнічні вимоги, спрямовані на охорону і зміцнення здоров'я, джерела стимулювання розумової, емоційної, фізичної активності.

ПРН-14: Організовує навчальний процес (зокрема і дистанційний та інклюзивний), що ґрунтується на засадах особистісно-орієнтованого й компетентнісного підходів відповідно до вікових та індивідуально-психологічних особливостей здобувачів освіти, з використанням сучасних педагогічних й інформаційно-комунікаційних технологій, найновіших методик формування ключових і предметних компетентностей, soft skills на заняттях польської та англійської мов.

ПРН-16: Здійснює самоаналіз ефективності педагогічної діяльності, досліджує актуальні проблеми навчання, удосконалює методики викладання польської та англійської мов, шукає шляхи до впровадження інновацій, послуговується міжнародними та національними стандартами і результативними практиками.

ПРН-18: Знає і реалізує на практиці засади проектування, контролю, діагностування й моніторингу досягнень здобувачів освіти загалом, у вивченні польської та англійської мов зокрема.

ПРН-19: Дотримується у педагогічному процесі нормативно-правових актів у галузі освіти, у тому числі вимог програм вивчення польської та англійської мов, санітарно-гігієнічних правил, рекомендацій зі збереження здоров'я.

Вікова, педагогічна та соціальна психологія

Інтегральна компетентність (ІК):

ІК: Здатність розв'язувати спеціалізовані завдання і проблеми різного рівня складності у професійній діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук про освіту, зокрема філологічну, характеризується комплексністю й невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти для базової школи.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2: Здатність вчитися й опановувати нові знання.

ЗК-5: Знання та розуміння предметної галузі, здатність здійснювати професійну діяльність.

ЗК-6: Здатність виявляти, ставити проблеми та знаходити шляхи їхнього вирішення.

ЗК-7: Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК-9: Здатність вести здоровий спосіб життя, популяризувати знання про важливість фізичного та психічного здоров'я індивіда.

ЗК-10: Здатність діяти на основі засад толерантності, дотримуватись норм професійної етики.

Фахові компетентності (ФК):

ФК-3: Здатність оперувати в педагогічній та дослідницькій роботі спеціальною термінологією, категоріями й поняттями, системою інтелектуальних операцій під час інтерпретації історико-культурних реалій, мовно-літературних явищ, аналізу освітнього процесу.

ФК-8: Здатність організувати освітній процес (зокрема і дистанційний та інклюзивний) у закладах загальної середньої освіти для базової школи з урахуванням фізіологічних, вікових, індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей здобувачів освіти, забезпечити охорону їхнього здоров'я, пропагувати здоровий стиль життя, послуговуючись новітніми педагогічними й інформаційно-комунікаційними технологіями.

ФК-10: Здатність здійснювати виховання на уроках і в позакласній роботі, виконувати педагогічний супровід процесів соціалізації здобувачів освіти та формування їхньої культури, організувати взаємодію компонентів системи «школа-батьки-учні», використовувати виховний потенціал навчального матеріалу на уроках польської та англійської мов.

ФК-11: Здатність проводити моніторинг особливостей поведінки здобувачів освіти, їхніх досягнень у навчанні, поточний та підсумковий контроль успіхів у вивченні польської й англійської мов, аналізувати індивідуальні особливості поведінки учнів, сприйняття і засвоєння ними інформації з метою корекції й оптимізації освітнього процесу.

ФК-12: Здатність виконувати прикладні дослідження актуальних проблем навчання загалом, польської та англійської мов зокрема, оприлюднювати їхні результати у фахових виданнях, під час виступів на конференціях, методичних семінарах, круглих столах, об'єднаннях учителів.

ФК-13: Здатність аналізувати підручники щодо їхньої відповідності програмним цілям та умовам реалізації освітнього процесу, самостійно розробляти методичне забезпечення курсів польської та англійської мов.

ФК-14: Здатність здійснювати критичний аналіз, діагностику й корекцію власної педагогічної діяльності, оцінку педагогічного досвіду.

ФК-15: Здатність дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів доброчесності, компетентності, законності.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН-1: Осмислює соціальну значущість професії педагога, особистим прикладом презентує національно-свідому громадянську позицію, популяризує світові та вітчизняні культурні цінності, пропагує здоровий спосіб життя.

ПРН-3: Виявляє самостійність і відповідальність у професійній та дослідницькій роботі, здатність працювати у команді, дотримуватись етичних принципів і засад академічної доброчесності.

ПРН-4: Ефективно працює з інформацією з різних джерел: добирає необхідні відомості, критично аналізує й інтерпретує їх, впорядковує, класифікує й систематизує.

ПРН-7: Знає методику реалізації освітнього процесу, закономірності розвитку, вікові особливості здобувачів освіти, їхню психологію, специфіку функціонування в соціумі, особливості стосунків у сім'ї, гігієнічні вимоги, спрямовані на охорону і зміцнення здоров'я, джерела стимулювання розумової, емоційної, фізичної активності.

ПРН-14: Організовує навчальний процес (зокрема і дистанційний та інклюзивний), що ґрунтується на засадах особистісно-орієнтованого й компетентнісного підходів відповідно до вікових та індивідуально-психологічних особливостей здобувачів освіти, з використанням сучасних педагогічних й інформаційно-комунікаційних технологій, найновіших методик формування ключових і предметних компетентностей, soft skills на заняттях польської та англійської мов.

ПРН-15: Аналізує і добирає підручники з позиції реалізації дидактичних принципів навчання, забезпечує освітній процес на уроках польської та англійської мов відповідною методичною документацією, інноваційними розробками.

ПРН-16: Здійснює самоаналіз ефективності педагогічної діяльності, досліджує актуальні проблеми навчання, удосконалює методики викладання польської та англійської мов, шукає шляхи до впровадження інновацій, послуговується міжнародними та національними стандартами і результативними практиками.

ПРН-17: Володіє на уроках польської та англійської мов і в позакласній роботі формами й методами виховання здобувачів освіти, уміє відстежувати динаміку їхнього особистісного розвитку, сприяти формуванню моральних, трудових, естетичних якостей.

ПРН-18: Знає і реалізує на практиці засади проєктування, контролю, діагностування й моніторингу досягнень здобувачів освіти загалом, у вивченні польської та англійської мов зокрема.

ПРН-19: Дотримується у педагогічному процесі нормативно-правових актів у галузі освіти, у тому числі вимог програм вивчення польської та англійської мов, санітарно-гігієнічних правил, рекомендацій зі збереження здоров'я.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		Лек.	Пр.	Конс.	Сам. роб.	Форма контр./ бали
1	2	3	4	6	7	
Змістовий модуль 1. Психологія (Основи психології)						
Тема 1. Вступ до психології	8	2	-	1	5	2 ДС, Р

Тема 2. Психічні явища особистості та емоційно-вольові процеси	10	2	2	1	5	2 ДС, Р
Тема 3. Формування особистості. соціалізація особистості	10	2	2	1	5	2 ДС, Р
Тема 4. Типові особливості особистості. Темперамент	10	2	2	1	5	2 Р, ДБ
Тема 5. Характер. Типологія характерів	10	2	2	1	5	2 Р, ДС
Тема 6. Спілкування і діяльність	10	2	2	1	5	2 Р, ДБ
Тема 7. Потребово-мотиваційна сфера особистості	9	2	2	-	5	2 Р, ДС
Тема 8. Емоційно-вольова сфера особистості	9	2	2	-	5	2 Р, ДС
Тема 9. Природа конфліктів, їхні функції та профілактика	8	2	2	-	4	2 Р, ДБ
Тема 10. Формування здорового способу життя особистості	6	2	-	-	4	2 Р, ДС
<i>Разом за змістовим модулем 1</i>	90	20	16	6	48	20
Змістовий модуль 2. Психологія (Вікова, педагогічна та соціальна психологія)						
Тема 11. Характеристика психічного розвитку дитини	7	2	-	-	5	2 Р, ДС
Тема 12. Психологія дошкільного дитинства	9	2	2	-	5	2 Р, ДС
Тема 13. Психологія молодшого школяра	9	2	2	-	5	2 Р, ДБ
Тема 14. Психологія підлітка	9	2	2	-	5	2 Р, ДБ
Тема 15. Психологія ранньої юності та віку дорослості	10	2	2	1	5	2 Р, ДС
Тема 16. Психологія навчання.	10	2	2	1	5	2 Р, ДС
Тема 17. Психологія виховання.	10	2	2	1	5	2 Р, ДС
Тема 18. Психологія вчителя	10	2	2	1	5	2 Р, ДБ
Тема 19. Психологічна характеристика великих і малих груп	8	2	-	1	5	2 Р, ДС
Тема 20. Психологія масовидної поведінки	8	2	-	1	5	2 Р, ДС
<i>Разом за змістовим модулем 2</i>	90	20	14	6	50	20
<i>Модульні контрольні роботи</i>						60

Екзамен						60
Усього годин/балів	180	40	30	12	98	100

Форма контролю*: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

6. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Основні галузі психологічних знань.
2. Експериментальні методи дослідження особистості.
3. Психічний детермінізм. Свідоме, передсвідоме, несвідоме.
4. Концепція структури і розвитку особистості О.М. Леонтьєва
5. Теорія соціального навчання.
6. Вітчизняна психологія особистості.
7. Основні психологічні характеристики поведінки. Квадрат. Трикутник: Прямокутник. Коло. Зигзаг.
8. Типи людей та «локус контролю».
9. Вплив темпераменту на ефективність професійної діяльності.
10. Методи діагностики типів темпераменту.
11. Психопатія.
12. Соціальні типи характерів за Е. Фроммом. Мазохіст-садист». «Руйнівник». Конформіст-автомат.
13. Головні відмінності діяльності людини від активності тварин.
14. Функціональні мотиви. Матеріальні мотиви.
15. Поняття активної життєвої позиції.
16. Засоби ефективної адаптації.
17. Проблеми психічного розвитку і становлення особистості.
18. Психічний і особистісний розвиток дитини до вступу в школу.
19. Психічний і особистісний розвиток молодшого школяра.
20. Проблема підліткового віку у життєвому циклі людини.
21. Психологічний та особистісний розвиток старшокласника.
22. Основні ознаки періоду зрілості.
23. Особистість вчителя в системі освіти і виховання.
24. Психологічна характеристика методів педагогічного впливу.
25. Проблема реалізації диференційованого підходу в навчанні.
26. Педагогічна діяльність як творчий процес. Особливості педагогічної творчості.
27. Загальна характеристика розладів психофізичного розвитку та їх причини.
28. Особливості розвитку, навчання при порушеннях слуху та зору.
29. Особливості навчання особистості при порушенні інтелекту, ЗПР.

30. Особливості навчання дітей при вадах мовлення.

7. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Усі заняття студент відвідує згідного розкладу навчального процесу. У випадку, коли студент має дозвіл на вільне відвідування, лекційний матеріал може опрацьовувати самостійно. Коли ж студент з певних об'єктивних причин не зміг бути присутнім на практичних заняттях та лабораторних роботах, він може їх відпрацювати під час індивідуальних занять.

Також враховується науково-дослідницька робота студента, публікації, участь у наукових конференціях, семінарах, круглих столах тощо.

Жодна з форм порушення академічної доброчесності (присвоєння чужих робіт чи ідей, плагіат, некоректне цитування та ін.) недопустима. За таких дій – адекватна реакція відповідно до таких нормативних документів:

– [«Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату»](#);

– [«Кодекс академічної доброчесності»](#).

8. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Якщо студента не влаштовує оцінка і він бажає підвищити свій рейтинг, то він може виконати контрольну роботу, або підготувати реферат за тією темою, за якою недостатньо балів.

У випадку складання екзамену результати виконання модульних контрольних робіт анулюються. Екзамен може проводитись як в усній, так і у письмовій формі.

9. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90-100	Відмінно
82-89	Дуже добре
75-81	Добре
67-74	Задовільно
60-66	Достатньо
1-59	Незадовільно

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Айсмонтас Б. Б. Педагогическая психология: схемы и тесты. Москва: Прейла, 2004. 208 с.
2. Бочелюк В.Й., Турубарова А.В. Психологія людини з обмеженими можливостями: Навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 264 с.
3. Гошовська Д. Т. Психологія та методика педагогічно-корекційного тренінгу: [навч.-метод. посіб. Луцьк: Волин. нац. ун-т ім. Лесі українки, 2012. 220 с.
4. Дегтяренко Т. М., Вавіна Л. С. Корекційно-реабілітаційна робота в спеціальних дошкільних закладах для дітей з особливими потребами: [Навчальний посібник]. Суми: ВТД "Універсальна книга", 2008. 302 с.
5. Костючик Н. С., Коць М. О. Теоретико-методичні засади навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами : навчально-методичний збірник. Луцьк : ПП. Іванюк В. П., 2015. 372 с.
6. Коць М. О. Психологія : методичні рекомендації до практичних занять. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2013. 29 с.
7. Коць М. О., Ятчук Т. М. Психолого-педагогічні засади корекції порушень особистісної сфери у підлітків з особливими освітніми. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Психологія» : збірник наукових праць*. Острог : Вид-во НаУОА, 2019. № 8. С. 42–46.
8. Коць М. О., Ятчук Т. М. Специфіка діагностики особистісної сфери підлітків з особливими освітніми потребами. *Психологія: реальність і перспективи : збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 12. Упоряд. Р.В. Павелків, Н. В. Корчакова; ред.кол. : Р.В. Павелків, В.І. Безлюдна, Н.В. Корчакова*. Рівне : РДГУ, 2019. С. 120-127.
9. Коць М. О. Професійне самовизначення як компонент соціалізації дітей з особливими потребами. *Соціалізація дітей з особливими потребами в навчально-реабілітаційному центрі* [Текст]: навчально-методичний посібник / упоряд. М. О. Коць, О. І. Остапйовський, С. М. Демчук, Н. С. Костючик; за ред. Л. І. Волинець. Луцьк : ПП Іванюк, 2017. С. 358–430.
10. Ляшенко Т. Д., Бастун Н. А. Діти з затримкою психічного розвитку та їх навчання : навчальний посібник для педагогів і шкільних психологів: [Текст]. Київ : ІЗМН, 1997. 128 с.
11. Максименко С. Д. Загальна психологія: підручник. Київ: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
12. Миллер С. Психология развития: методы исследования. Санкт-Петербург: Питер, 2002. 464 с.
13. Мухина В. С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество. 9-е изд. Москва: Издательский центр «Академия», 2004. 456 с.
14. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія. Київ: Академвидав, 2008. 346 с.

15. Потапчук Л. В. Педагогічна психологія: метод. рек. для студ. спеціальності "Психологія". Луцьк : РВВ "Вежа" Волин. держ ун-ту Ім. Лесі Українки, 2004. 90 с.
16. Психология человека от рождения до смерти. Полный курс психологии развития / Под ред. А.А.Реана. Санкт-Петербург: «Прайм-ЕВРОЗНАК», 2005. 416 с.
17. Савчин М. В., Василенко Л. П. Вікова психологія. 2-е вид. Київ: Академвидав, 2009. 360 с.
18. Савенкова Л.О. Психологія спілкування: навч. посіб. / [Л. О. Савенкова та ін.]; за заг. ред. Л.О. Савенкової; Держ. ВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». Київ :КНЕУ, 2015. 309 с.
19. Сорокин В. М. Специальная психология : учеб. пособие / под. научн. ред. Л. М. Щипицыной. Санкт-Петербург : «Речь». 2003. 216 с.
20. Стюарт-Гамильтон Я. Психология старения. 4-е изд. Санкт-Петербург : Питер, 2010. 320 с.
21. Хухлаева О. В. Психология развития: молодость, зрелость, старость. 3-е изд. Москва : Издательский центр «Академия», 2006. 375 с.
22. Вікова та педагогічна психологія [Текст] / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. Київ : Просвіта, 2001. 416 с.
23. Гнездилова О. Н. Психологические аспекты инновационной деятельности педагога. *Психологическая наука и образование*. 2006. № 4. С. 61–65.
24. Грищенко Л. И. Теория и методика воспитания: личностно-социальный подход : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений. Москва : Академия, 2005. 240 с.
25. Казанская В. Г. Педагогическая психология [Текст]. Санкт-Петербург : Питер, 2005. 366 с.
26. Кияновский А. И. Справочник по педагогической психологии. Херсон ; ХДУ, 2006. 216 с
27. Кононець М.О. Психологія конфлікту: комплекс навчально-методичного забезпечення підготовки бакалаврів всіх спеціальностей. Київ : НТУУ «КПІ ім. Ігоря Сікорського», 2017. 48 с.
28. Лисянська Т. М. Педагогічна психологія [Текст.] Київ : Каравела, 2009. 224 с.
29. Лозова В. І., Г. В. Троцько. Теоретичні основи виховання і навчання : навч. посіб. Харків : «ОВС», 2002. 400 с.
30. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник. – Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. 76 с.
31. Ожогова Е. Г. Синдром “психического выгорания” в работе педагога и профессиональные стратегии поведения. *Психология и школа*. 2006. № 2. С. 107–120.
32. Подоляк Л. Г., Главник О. П. Основи педагогічної психології [Текст]. Київ : Главник, 2006. 112 с.
33. Поліщук В. М. Вікова і педагогічна психологія [Текст]. Суми : ВТД «Університетська книга», 2010. 352 с.

34. Савчин М. Здоров'я людини і духовний особистісний і тілесний виміри: монографія. Дрогобич :ПП «НОСВІТ», 2019. 232с.

35. Савчин М. В. Педагогічна психологія [Текст]. Київ : Академвидав, 2007. 424 с.

36. Семиченко В. А., В. С. Заслуженюк. Психологічна структура педагогічної діяльності. Київ : Вид.-поліграф. центр «Київ. ун-ет», 2001. 217 с.

37. Сергєєнкова О.П., Столярчук О.А., Коханова О.П., Пасека О.В. Загальна психологія : навч. посіб. Київ :«Центр учбової літератури», 2012 р. 296 с.

38. Степанов О. М. Педагогічна психологія [Текст]. Київ : Академвидав, 2011. 413 с.

Інтернет-ресурси

<http://psylib.org.ua/books/>

<http://www.nibu.kiev.ua/>

<http://psychologiya.org.ua/>

<http://psylib.org.ua/books/>

11. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Поняття про психологію як науку. Галузі психологічної науки.
2. Методи науково-психологічного дослідження.
3. Методи психології та організація психологічного дослідження.
4. Місце психології в системі наук.
5. Структура і завдання сучасної психології.
6. Поняття про психіку.
7. Мозок і психіка.
8. Психіка і свідомість.
9. Поняття про відчуття. Характеристика окремих видів відчуттів.
10. Поняття про сприймання. Види сприймань. Сприймання простору, часу і руху.
11. Загальне поняття про пам'ять. Види пам'яті. Основні процеси пам'яті.
12. Поняття про мислення. Характеристика мислення як вищої форми пізнавальної діяльності.
13. Поняття про уяву. Характеристика основних видів уяви.
14. Поняття про діяльність. Види діяльності та їх характеристика.
15. Психологічна характеристика основних видів людської діяльності.
16. Поняття про волю. Вольові якості особистості.
17. Поняття про емоції та почуття. Форми переживання почуттів: афекти, стреси, настрої, фрустрація.
18. Поняття про темперамент. Характеристика основних типів темпераменту.
19. Темперамент і проблеми виховання.
20. Загальне поняття про характер. Формування характеру в різні вікові періоди.

21. Поняття про здібності. Види здібностей та їх розвиток.
22. Поняття особистості в психології. Структура особистості.
23. Розвиток самосвідомості в онтогенезі.
24. Періодизація психічного розвитку.
25. Поняття спілкування та комунікації.
26. Засоби та види спілкування.
27. Поняття про конфлікт. Види конфліктів.
28. Місце вікової психології в системі психологічної науки.
29. Спеціальна психологія та її галузі.
30. Співвідношення між віковою психологією та іншими галузями психології.
31. Поняття про вік людини; різновиди віку.
32. Періодизація психічного розвитку людини.
33. Методи вікової психології.
34. Педагогічна психологія та її галузі.
35. Методи педагогічної психології.
36. Педагогічна діяльність: характеристика та зміст.
37. Особливості проведення спостереження, експерименту, опитування та тестування з особами різного віку.
38. Основні умови психічного розвитку людини.
39. Сучасна періодизація психічного розвитку людини.
40. Етапи розвитку дитини у пренатальному стані.
41. Центральне психологічне новоутворення періоду новонародженого.
42. Криза народження та її характеристика.
43. Криза першого року життя: симптоми, шляхи подолання.
44. Центральні психологічні новоутворення немовлячого періоду.
45. Особливості пізнавальної сфери у ранньому дитинстві: сприймання, пам'ять, уява, увага.
46. Мовленнєвий розвиток у ранньому дитинстві. Егоцентричне мовлення. Білінгвізм.
47. Страхі та тривоги у ранньому дитинстві; їхні причини та різновиди.
48. Становлення Я-концепції у ранньому дитинстві.
49. Криза третього року життя: симптоми, шляхи подолання.
50. Страхі та тривоги у пізньому дитинстві.
51. Взаємини з батьками і ровесниками у пізньому дитинстві.
52. Криза сьомого року життя: симптоми, шляхи подолання.
53. Центральні психологічні новоутворення пізнього дитинства.
54. Загальні тенденції формування особистості підлітків.
55. Криза підліткового періоду: симптоми, шляхи подолання.
56. Становлення Я-концепції в юнацькому віці.
57. Криза юнацького віку: симптоми, шляхи подолання.
58. Центральне психологічне новоутворення юнацького віку.
59. Кризи віку дорослості.
60. Загальна характеристика педагогічної діяльності.

61. Здібності в структурі суб'єкта педагогічної діяльності.
62. Структура педагогічних здібностей.
63. Характеристика основних функцій та педагогічних умінь.
64. Стили педагогічної діяльності
65. Розлади відчуття.
66. Розлади сприймання.
67. Розлади уваги.
68. Порушення пам'яті.
69. Розлади мислення.
70. Розлади інтелекту.
71. Порушення мовлення.
72. Порушення емоційної сфери.
73. Порушення волі.
74. Поняття про девіантну поведінку. Типи девіантної поведінки.
75. Причини формування девіантної поведінки. Форми вияву девіантної поведінки.

Навчально-методичне видання

Автор: Коць Михайло Онисимович

ПСИХОЛОГІЯ

(Основи психології. Вікова, педагогічна та соціальна психологія)

методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни

(Освітньо-професійної програми *Середня освіта. Польська мова*)

Друкується в авторській редакції